

INKILÄ

Kyläkeskiviikko 15.10.2014 (Inkilä ja Lähde)

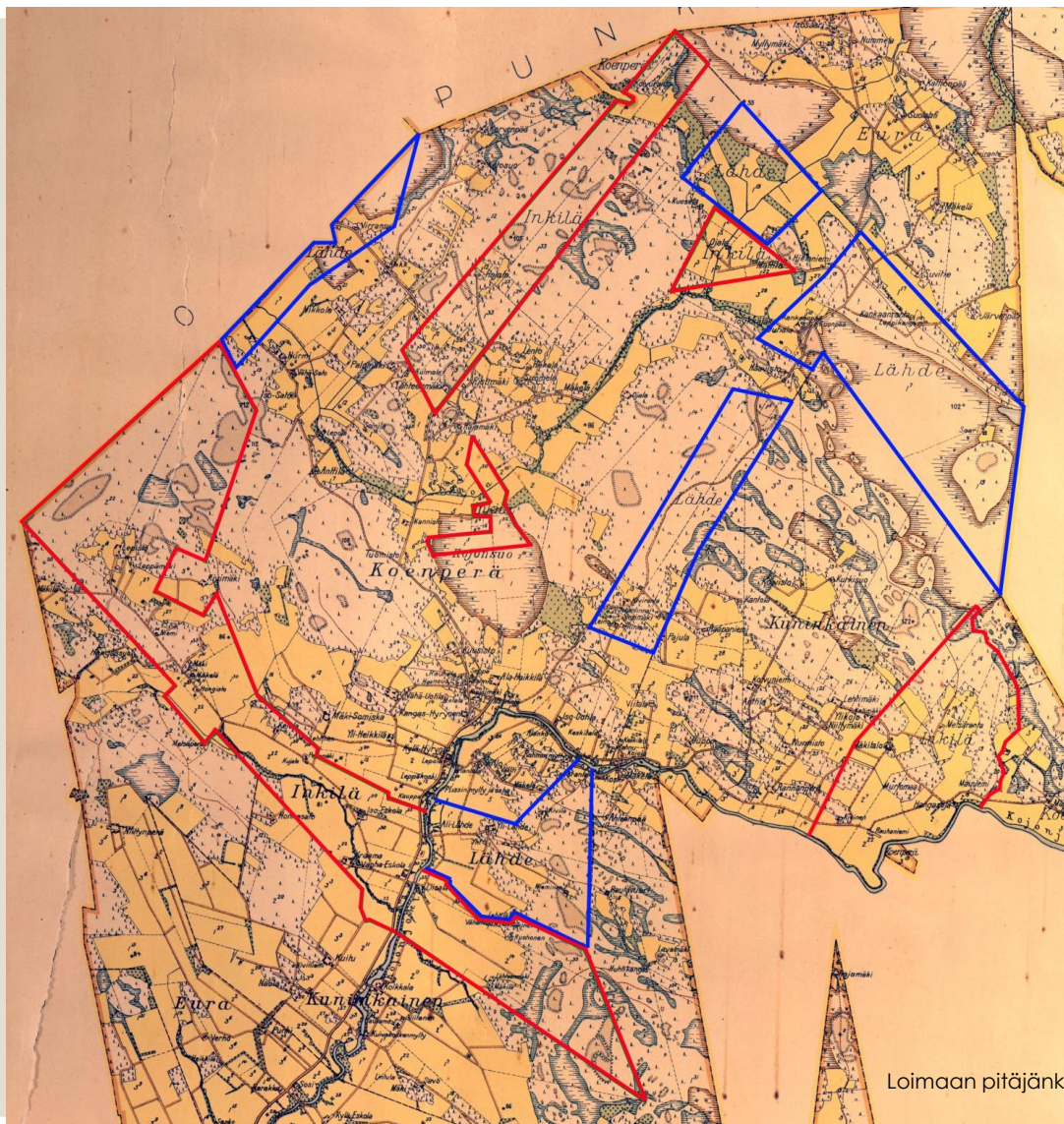
Suomen maatalousmuseo Sarka
Kirsi Laine

Suuri jakokunta

- Inkilä, Lähde ja Kojonperä kuuluivat samaan maanomistuksen yksikköön eli jakokuntaan.
- Ei rajoja kylien välillä, kylillä omat pellot mutta yhteiset metsät

Inkilän ja Lähteen kylien rajat

- Inkilän rajat punaisella
- Asutushistoriasta johtuen sekavat maanomistusolot

Loimaan pitäjänkartta 1932

Inkilä vuonna 1540

- Inkilässä kolme taloa, isännät Lasse, Markku ja Esko
- Lassen talosta tuli Eskola
 - jaettiin 1554 ja yhdistettiin taas 1620
- Markulla isännöitävänä Kraaman suurempi puolisko
 - ei suuri sekään
 - vaikeuksia kuten pienillä tiloilla yleensäkin
 - 1628 tila on ratsutila mutta varaton
 - 1661 isäntä on aivan kuuro ja sairas
- Esko isännöi Kraaman pienempää puoliskoa
 - pitkiä aikoja autiona ja isännät varattomia
- Seuraavien vuosisatojen aikana talojen määrä vaihtelee kahden ja neljän välillä

Inkilän kyläläiset 1770-luvun lopulla

- Talot: Anders Eskola, Johan Eskola, Liisala, Kraama
- Räättäli, suutari, torppari, kaksi sotilasta, vanhoja sotilaita
- Yhteensä noin 75 asukasta

Eskola

Kuvat: Kojonkulman perinneyhdistys ry.

Kraama

Inkilän pellot

Tanhuanpään
umpiaidat

Kojonperän puoleinen
vainio

Kylätontti

Kuninkaisten puoleinen
vainio

Tuonpuolen pelto, Yliset umpiaidat

Tuonpuolen
pelto

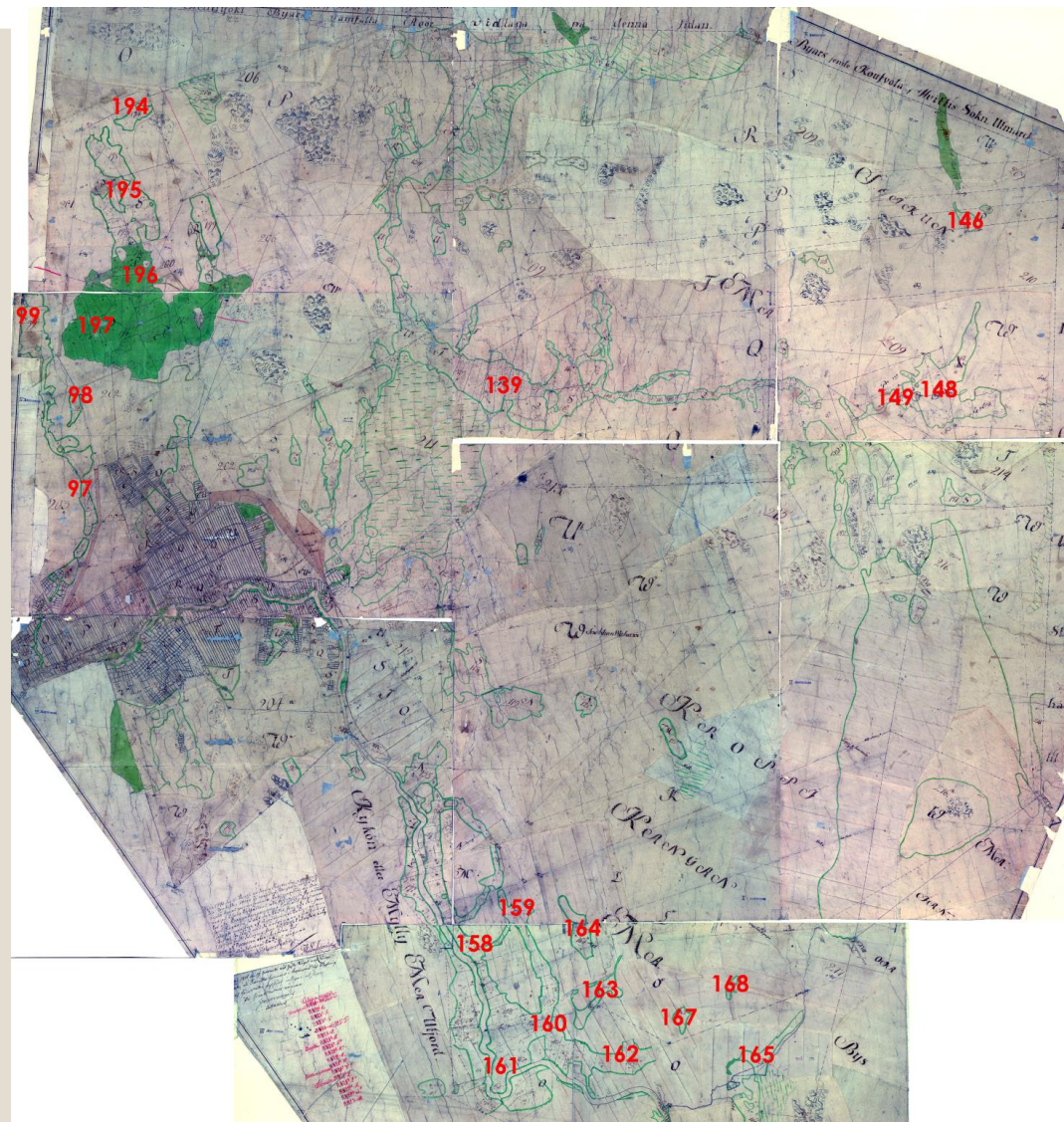
Antin suon
umpiaita

Terva ja Humalojan
umpiaidat

Kartta: Kansallisarkisto, Maanmittaushallitus > Maanmittaushallituksen
uudistusarkisto > Loimaan maalaiskunta > Koenperä: Isojako käsitteän
Koenperän, Euran, Inkilän, Kuninkaisten, Köyliön ja Länteen kylät (kartta
myös Alastaron kunnan Hintsalan kylän kytkömmään ulkopuolelta) 1789-
1789

Inkilän niityt

75	Korkiavuori
88	Antinsuo
97	Ojaniitut
98	Kannisto
99	Humalahaara
139	Alho
146	Paronmettäniittu
148	Rousku
149	Seikunsarat
158	Lohko
159	Mäentausta
160	Kutinkorpi
161	Pitkäniemi
162	Pitkäniemensuot
163	Pitkäpalo
164	Tervakangas
165	Hangasoja
167	Peräniittu
168	Kankaannokka
194	Kydönperä
195	Keskisuo
196	Puisto
197	Leppäkorpi

Myllyt

- Jakokunnan alueella useita myllyjä ainakin 1500-luvulta lähtien
- 1600-luvulla kaikilla taloilla osuuksia Pitkärahnun myllyistä
- 1800-luvulla inkiläläisillä osuuksia Kolkankosken myllyssä ja Rahnumyllyssä
- Pitkärahnussa myös saha 1600-luvulta alkaen

Eskolan torpat

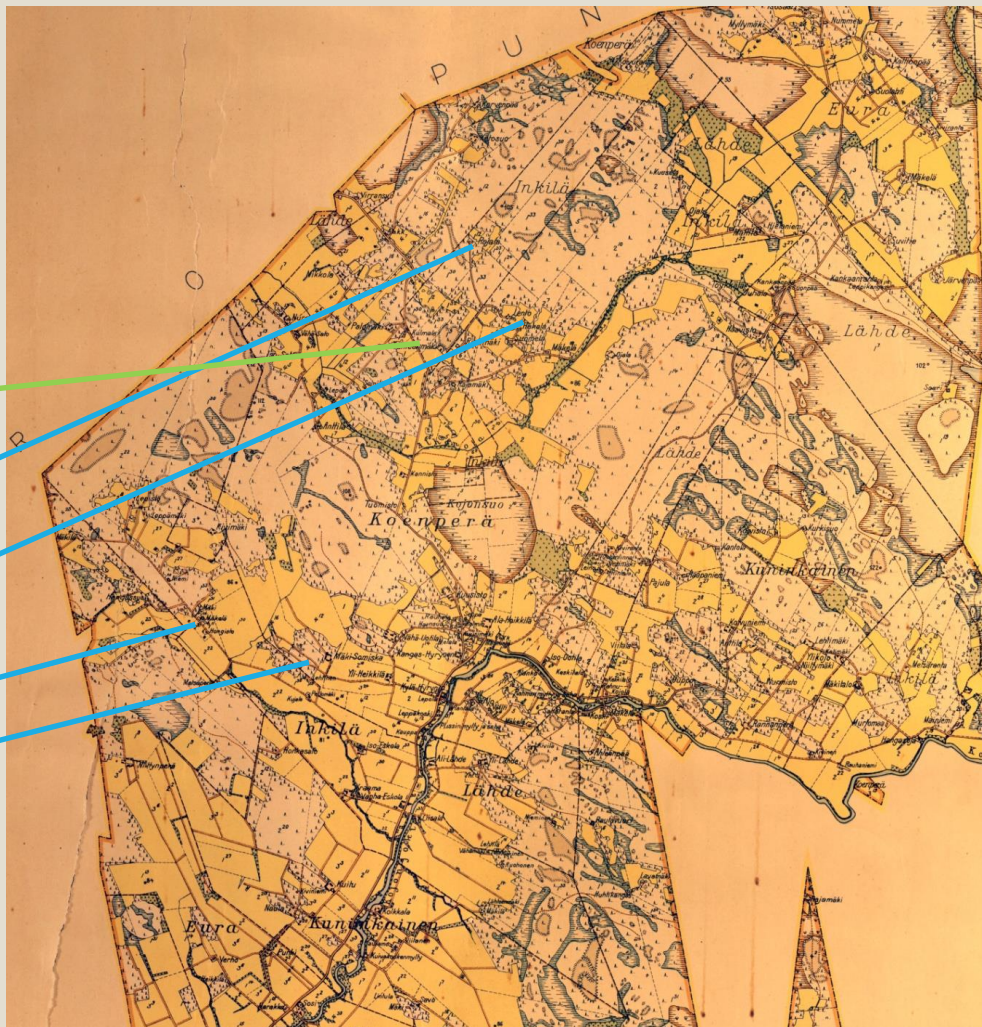
Vanha-Eskola – ei torppia

Uusi-Eskola

- Lähteenmäki 1850 -

Iso-Eskola

- Rajala 1840 -
- Hakala 1780 -1830
- Mäkelä 1840 -1870
- Ketola 1840 -
- Ruokisto 1810 -1850
- Trapukankare 1820 -1860

Eskolan torppia

Ketola

Mäkelä

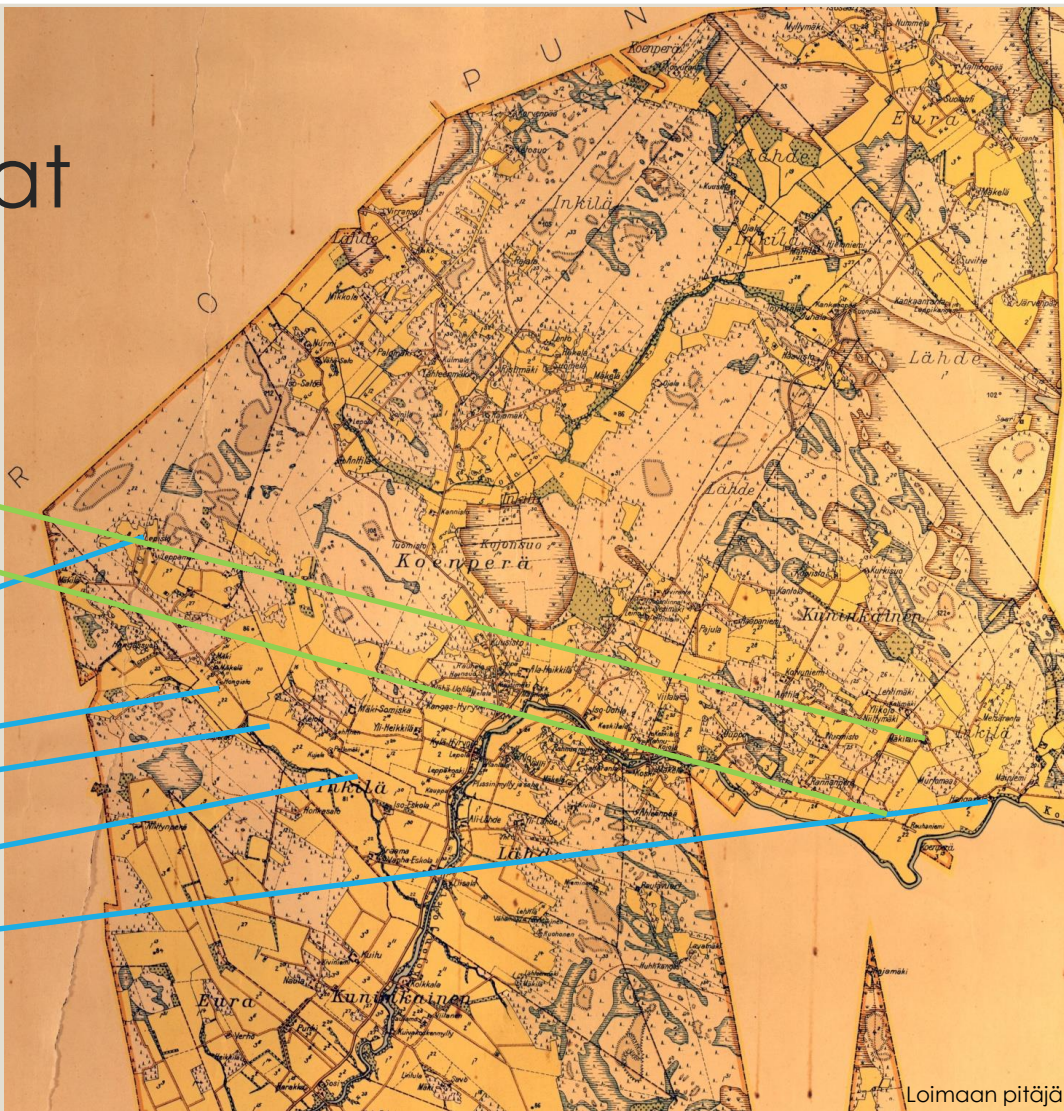
Liisalan ja Kraaman torpat

Liisala

- Säteri eli Mattila 1810 -1880
- Pitkäpalo 1810 -
- Ketola 1830 -1870

Kraama

- Lepistö 1880 -
- Hongisto 1810 -1900
- Ilola 1790 -1880
- Ojala 1880 -1896
- Hangasoja 1800 -
- Lähteenmäki 1830 -1840

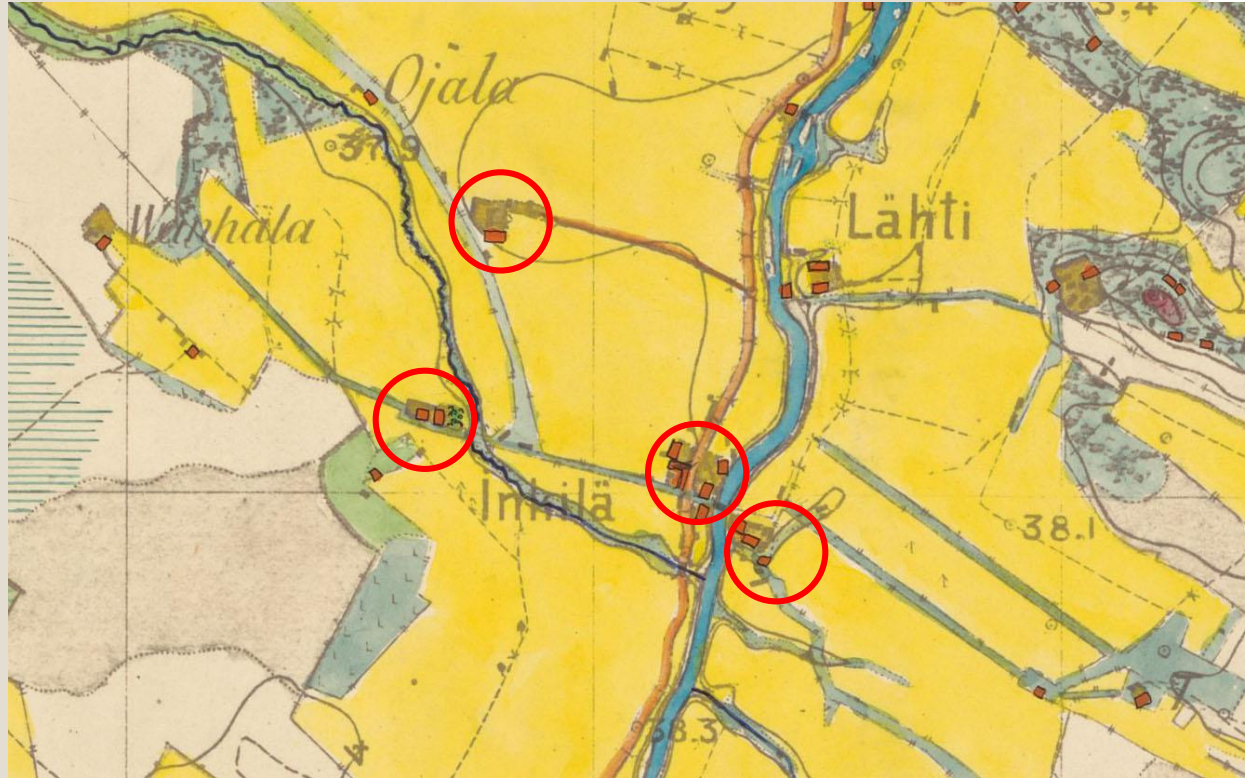
Kraaman Lepistö

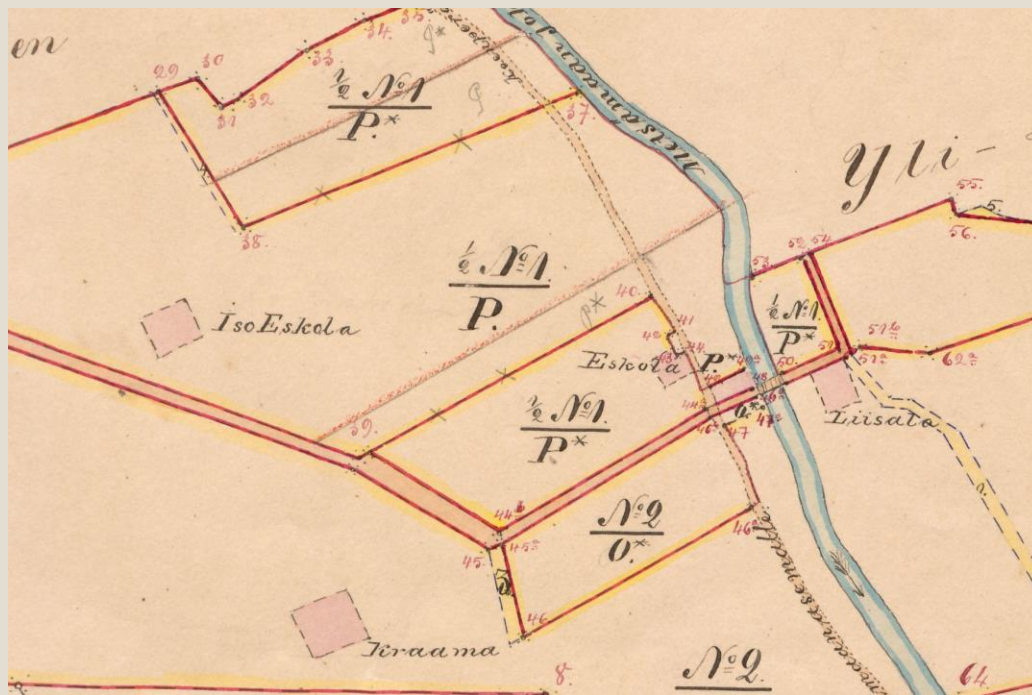
Kuva: Kojonkulman perinneyhdistys ry.

Sata vuotta isojaosta

- Talot siirtyneet "paikoilleen", vaikka kylätontillakin vielä paljon rakennuksia
- Viljelykset laajentuneet

Inkilän tontit isojaon täydennyksessä 1900

Kartta: Kansallisarkisto, Maanmittaushallitus, Maanmittaushallituksen uudistusarkisto > Loimaan maalaiskunta > Inkilä; Isojaon täydennys 1900-1900 (A55:11/3-7)

Iso-Eskola

Kuvat: Kojonkulman perinneyhdistys ry.

Eskola eli Uusitalo

Kuva: Kojonkulman perinneyhdistys ry.

Kraama

Kuva: Kojonkulman perinneyhdistys ry.

Kylätie

Kuva: Kojonkulman perinneyhdistys ry.

- Tie Kojonperään, vasemmalla Uusitalo, oikealla keskus ja Kraaman rakennuksia
- Vuonna 1902 Inkilän keskuksen alueella oli 8 puhelinta

Inkilä ja Lähde

Loimaan lehdessä julkaistu tiivistelmä esitelmästä

Inkilä ja Lähteenkylä syntyivät keskiajalla Kojon-jokivarteen. Ne muodostivat yhdessä Kojonperän kanssa suuren jakokunnan. Jakokunta oli maanomistuksen yksikkö, jonka sisällä kylillä ja taloilla ei ollut omia rajoja. Kullakin kylällä oli toki omat peltovainionsa, mutta metsiä hyödynnettiin yhteisesti.

Niittyjen nautinnasta isojakopöytäkirjassa vuodelta 1777 kerrotaan, että osa niityistä oli sarkajaossa, osa yksittäisten talojen nautinnassa ja osa niitty-omistuksista oli naapurijakokunnissa. Isojaossa määritettiin sekä kylien rajat että talojen maaomistukset. Tässä jakokunnassa rajojen piirtäminen ei ollut aivan yksinkertaista: Inkilä sai maansa viidessä eri palasessa ja Lähteenkylä neljässä osassa.

Lähde oli yksinäistalo, joka vuosisatojen saatossa jaettiin ja yhdistettiin useaan kertaan. Samalla

tavoin on jaettu ja yhdistetty myös Inkilän kahta taloa, Eskolaa ja Kraamaa. Isojaon toimittamisen yhteydessä 1770-luvulla nämä kaikki talot olivat jaettuna kahtia, joten isojakoon osallistui Lähteenkylästä kaksi isäntää ja Inkilästä neljä isäntää.

Tuolloin Lähteenkylässä asui kaikkiaan noin 50 henkilöä. Kylän asukkaisiin lukeutuivat myös sotilas, seppä ja puuseppä. Inkilässä asukkaita oli yli 70, ja kylän väkeen kuului talojen isäntäväkien ja palkollisten lisäksi räätäli, suutari, torppari, kaksi sotilasta ja vanhoja sotilaita.

Kummankin kylän kylätontti sijaitsi Kojonjoen rannassa. Inkilän talot sijaitsivat rivissä tien ja joen välissä, kun taas Lähteen talot sijaitsivat vierekkäin joen toisella puolella hieman Inkilästä yläjuoksun suuntaan. Kumpikin kylätontti oli peltovainioiden ympäröimä.

Vanhimmat ja suurimmat vainiot oli molemmissa kylissä nimetty samalla menetelmällä naapurikylien mukaan: Inkilässä Kojonperän puoleinen vainio ja Kuninkaisten puoleinen vainio, Lähteenkylässä Kojonperän puoleinen vainio ja Inkilän puoleinen vainio. Inkilän taloilla oli myös pienempiä pelto-lohkoja, joista osa sijaitsi joen toisella puolella. Ne oli nimetty loogisesti Tuonpuolen pelloiksi.

Näiden kylien viljelystavat on poikkeuksellisen hyvin kuvattu isojakoasiakirjoissa. Kylien peltoja viljeltiin kahdessa vuorossa. Toisesta puolikkaasta kolmella neljänneksellä viljeltiin ruista ja neljänneksellä ohraa tai kauraa. Toisesta puolikkaasta $\frac{3}{4}$ jätettiin kesannolle ja neljäsosalla viljeltiin hernettä, pellavaa tai naurista. Humalaa viljeltiin Lähteellä

omiksi tarpeiksi, mutta Inkilässä humalanviljelyä ei harjoitettu lainkaan.

Jo isojaon yhteydessä Inkilän Liisalalla oli katsottuna uusi tontti joen toiselta puolelta, ja seuraavan sadan vuoden aikana tehtiin useita talojen siirtoja. Lähteenkylässä Ali-Lähde jäi kylätontille, mutta Yli-Lähde siirrettiin etäämmäksi joesta. Joesta poispäin hakeutuivat myös Inkilän Iso-Eskola ja Kraama.

Kylätontti ei Inkilässä jäänyt asumattomaksi, vaikka talojen talouskeskukset siitä siirrettiinkin pois. 1900-luvulle tultaessa siinä palvelivat esimerkiksi kauppa ja puhelinkeskus.

Lähteitä

- Veikko Laakso: Suur-Loimaan historia, osat I ja II
- Suomen sukuhistoriallisen yhdistyksen kuvatietokanta www.sukuhistoria.fi (kirkonkirjat)
- Kansallisarkiston digitaaliarkisto diginarc.fi (kartat)
- Maanmittauslaitoksen arkistokeskus (kartat)
- Timo Verho: Loimaan talonpoikaissuvut 1540-1870